

2 priedas. Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programa (2.1)

Eil. Nr.	Projektas	Vadovas	2015 m. atlikta	Finansuojama (metai)	2015 m. lėšos (Eur)
1.	Lietuvių kalbos institutas				
1.1.	Jono Jablonskio kartotekos „Lietuvių kalbos žodynui medžiaga“ tarminės medžiagos mokslinis tyrimas	V. Sakalauskienė	Iš kartotekos išrinkta ir suskaitmeninta 1700 vnt. tarmių duomenų, parašyti jų komentarai. Parengtas straipsnis „Jono Jablonskio kartotekos „Lietuvių kalbos žodynui medžiaga“ ir Antano Juškos lietuvių–lenkų kalbų žodyno santykis“.	2014–2016 m.	4055
1.2.	Tarmių duomenys „Lietuvių kalbos žodyno“ kartotekai	J. Urbanavičienė	Surengta 11 ekspedicijų į vakarų aukštaičių kauniškių, pietų žemaičių raseiniškių, rytų aukštaičių panevėžiškių, rytų aukštaičių anykštėnų, rytų aukštaičių kupiškėnų, rytų aukštaičių uteniškių ir rytų aukštaičių vilniškių patarmių punktus, surinkta 2143 vnt. leksikos duomenų. Iš asmeninių fonotekų surinkta 5000 vnt. leksikos duomenų (iš šiaurės žemaičių kretingiškių, vakarų aukštaičių kauniškių, vakarų aukštaičių šiauliškių, rytų aukštaičių kupiškėnų, rytų aukštaičių anykštėnų, rytų aukštaičių uteniškių ir pietų aukštaičių patarmių punktų). Parengti 6 moksliniai straipsniai (apie 6 a. l.) monografijai „Rytų aukštaičių tarmė: kaita ir pokyčiai“.	2014–2016 m.	10426
1.3.	Lietuvių kalbos tarmės mokyklai	A. Leskauskaitė	Baigiami rengti serijos „Lietuvių kalbos tarmės mokyklai“ leidiniai (su kompaktinėmis plokštelėmis) „Pietų aukštaičiai“ (7,1 a. l.) ir „Pietų žemaičiai raseiniškiai“ (5,9 a. l.). Parengtas leidinio „Šiaurės žemaičiai kretingiškiai“ įvadas ir patarmės ypatybių aprašas (1,1 a. l.).	2014–2016 m.	9268
1.4.	Lietuviškos informatikos ir kompiuterijos terminijos tyrimai	P. Zemlevičiūtė	Studijuota mokslinė ir kitokia literatūra informatikos ir kompiuterijos terminijos ir terminografijos klausimais. Atrinkta ir peržiūrėta 30 informatikos ir kompiuterijos terminijos šaltinių, iš kurių surinkta 1650 vienetų terminų, apie 40 pasisakymų dėl įvairių lietuviškų informatikos ir kompiuterijos terminų ir jų norminimo. Surinkti duomenys iš 25 informatikos ir kompiuterijos terminų žodynų. Parengta dalis monografijos teksto (apie 4,82 a. l.).	2014–2016 m.	14408
1.5.	Baltų ir slavų kontaktų zonos Pietryčių Lietuvoje garso įrašų skaitmeninimas Tarmių archyvų duomenų bazėje V. Čekmono fonotekos duomenimis	V. Meiliūnaitė	Suskaitmeninta, aprašyta ir į apsaugines kopijas perkelta 110 val. V. Čekmono fonotekos garso įrašų. Parengta 1,5 a. l. studijos teksto, kuriame aptariama teritorijos, iš kurios surinkta V. Čekmono fonoteka, kalbinė specifika ir pateikiamas pirminis rusų kalbos tarmių Lietuvoje aprašas.	2014–2016 m.	14190
1.6.	Lietuvių ir slavų kalbų sąveikos XX a. pab. – XX a. pr. tyrimas: sociolingvistinis aspektas (SOLIESLA)	L. Kalėdienė	Sukurta straipsnių rinkinio „Valerijus Čekmonas. Kalbų sąveika Lietuvoje“ koncepcija. Surasti, surinkti ir parengti spaudai V. Čekmono straipsniai (10 a. l.). Pradėtas rengti elektroninis „V. Čekmono sociolingvistinis žemėlapis“: archyvuose surasti dar niekada nenaudoti	2015 m.	14770

			V. Čekmono sukaupti garso įrašai, pagal kuriuos parengti dalies sociolingvistinių punktų aprašai, transkribuota dalis tekstų, sudaryta dalis vietovardžių ir asmenvardžių sąrašų.		
1.7.	Lituanistinių leidinių pirkimas bibliotekoms	V. Gaidytė	Aukštosioms universitetinėms mokykloms, valstybinėms kolegijoms, valstybinės reikšmės, savivaldybių ir apskričių bibliotekoms nupirkti 3 pavadinimų 68 lituanistiniai leidiniai.	2015 m.	390
2.	Vilniaus universitetas				
2.1.	Vidurinės kartos inteligentų kirčiavimo polinkiai ir jų santykis su bendrinės kalbos normomis	B. Stundžia	Sudaryta duomenų bazė (301 duomuo) ir trečiai informantų apklausai parengtos trys anketos su 265 sakiniais, kuriuose pateikta 301 žodžio forma. Atrinkti informantai ir atliktas jų anketavimas (120 informantų, 3 anketos po 100 tiriamų žodžių ir formų). Atliktas pirminis anketų apdorojimas. Į elektroninę duomenų bazę įkelta 36000 informantų atsakymų ir duomenys apie informantus. Anketų atsakymų duomenys suarchyvuoti ir parengti statistinei analizei. Statistiškai apdoroti trijų apklausų duomenys. Parengtos 7 rekomendacijos Kalbos komisijos Tarties ir kirčiavimo pakomisei. Parengti 4 straipsniai elektroniniam leidiniui. XII tarptautiniame baltistų kongrese perskaitytas pranešimas „XXI a. jaunosios ir vidurinės kartos lietuvių inteligentų kirčiavimo raida: bendrumai ir skirtumai“.	2014–2016 m.	15349,97
2.2.	Elektroninis mokslo šaltinis „Istorinis lietuvių kalbos žodynas“	M. Strockis	Parengtos F. Kuršaičio žodyno duomenų lentelės (20908 duomenų bazės įrašai) ir S. Daukanto žodyno duomenų lentelės (5466 duomenų bazės įrašai), tinkamos importuoti į duomenų bazę internete. Identifikuotos LKŽ nefiksuotos F. Kuršaičio ir S. Daukanto žodynų lemos. Parengti F. Kuršaičio ir S. Daukanto žodynų elektroniniai tekstai „Word“ formatu („Palemono“ kodavimu), tinkami leidybai ir moksliniams tyrimams. Parašyti du moksliniai straipsniai: „Frydricho Kuršaičio nuopelnai lituanistikai“ (0,8 a. l.) ir „Kirčio žymėjimas F. Kuršaičio vokiečių–lietuvių ir lietuvių–vokiečių kalbų žodynuose“ (0,6 a. l.).	2014–2015 m.	2895,52
2.3.	Bendrinės kalbos vieta mentaliniame lietuvių kalbos žemėlapyje	D. Aliūkaitė	Tiriamieji eksperimentai atlikti Varėnoje, Panevėžyje, Mažeikiuose, Plungėje, Kretingoje, Ukmergėje ir Vilkaviškyje, sukauptos 865 anketos. Papildomai tiriamieji eksperimentai atlikti Šilalėje ir Šilalės apylinkėse, Radviliškyje, Telšiuose, Vilniuje ir Vilniaus apylinkėse, sukauptos 937 anketos. Medžiaga nuskaityta ir apdorota, parengti tarmių ir bendrinės kalbos mentalinių žemėlapių duomenynai ir komentarai. Parengti 3 moksliniai straipsniai: „Perceptyviosios dialektologijos instrumentai ir tyrimų kryptys: variantų arealai mentaliniuose žemėlapiuose (Biržų atvejis)“ (1,5 a. l.), „Jaunųjų šiauliškių ir panevėžiškių tarminė savimonė: ribos mentaliniuose žemėlapiuose“ (1 a. l.), „Tarmių mentalinio žemėlapio (ne)tikslumo veiksniai: tarmės vartojimas ir nevartojimas“	2014–2016 m.	10398,22

			(0,8 a. l.). Seminaruose ir konferencijose perskaityti 7 moksliniai pranešimai.		
2.4.	Lietuvių kalba diasporoje: mokėjimas, vartojimas, nykimas	M.Ramonienė	Parengta tyrimo metodika, nustatyti kiekybinės ir kokybinės analizės principai. Parengta, išbandyta ir patobulinta produkcinių ir receptinių gebėjimų aptarčių skalė, kurios pagrindus sudaro Europos kalbų B ir C lygių gebėjimų aprašai (B1–C2). Parengtas, išbandytas su kitakalbiais, gyvenančiais Lietuvoje, patobulintas ir pradėtas naudoti duomenų rinkimui C testas. Surinkta 15 testo atlikčių, medžiaga pradėta apdoroti ir analizuoti. Sudaryti ir išbandyti du klausimynai kiekybiniam tyrimui: 16 klausimų respondento registracijos anketa ir 69 klausimų standartizuotas sociolingvistinis tyrimas. Kaupta emigrantų kontaktų duomenų bazė. Parengtas kokybinių giluminių interviu scenarijus. Diktofonu įrašyta 19 interviu Didžiojoje Britanijoje ir 67 interviu Argentinoje. Sukurta projekto interneto svetainė http://www.wp.eln.lt . Parengtas mokslinis straipsnis projekto tyrimų tema.	2015–2017 m.	17375,86
3.	Lietuvos edukologijos universitetas				
3.1.	Naujųjų svetimžodžių funkcionavimo lietuvių bendrinėje kalboje tyrimas: 2014–2016 m.	J. Girčienė	Sukauptas 3392 a. l. naujosios leksikos reiškiniai tirti reprezentatyvus rašytinės ir elektroninės 2015 m. bendrinės kalbos tekstų korpusas. Identifikuoti ir įvesti į elektroninę duomenų bazę korpuse pavartoti naujais antraštiniais žodžiais einantys 1083 naujieji svetimžodžiai, 563 skirtingi jų atitikmenys ir 3604 iliustraciniai naujųjų svetimžodžių ir jų atitikmenų vartosenos pavyzdžiai. Atlikta į bazę suvestų duomenų patikra, jie suredaguoti. Parengti 7 projekto empirine medžiaga paremti moksliniai pranešimai ir 5 moksliniai straipsniai.	2014–2016 m.	14190
4.	Klaipėdos universitetas				
4.1.	„Jūreivystės terminų vartosenos duomenyno“ pildymas ir terminų tyrimas	A. Drukteinis	Į „Jūreivystės terminų vartosenos duomenyną“ įkelta ir anotuota 900 teisinių dokumentų terminų iš sudarytų sąrašų ir 845 terminai iš 347 p. teisinių tekstų. Anotuota apie 3000 anksčiau įkeltų terminų. Patikrintas „Duomenyno“ terminų anotavimas. Papildyti leksinių variantų 2014 metų tyrimai, atlikta terminų sistemiškumo analizė. Parengtas „Duomenyno“ sandaros ir anotavimo principų aprašas http://is.ku.lt/zodynas/ . Atlikti programavimo darbai.	2014–2015 m.	10427
4.2.	Kupiškėnų, panevėžiškių ir uteniškių paribio šnektos XXI a.: kalbų kontaktų aspektas	A. Balčiūnienė	Atrinkta sukaupta tarminė medžiaga ir iššifruota apie 15 p. tekstų iš paribinių uteniškių ir panevėžiškių patarmių punktų ir apie 15 p. iš kupiškėnų patarmės punktų. Sudarytas pirminis ekspedicijos anketos ir klausimyno variantas. Surengtos ekspedicijos į Lujėnus, Parovėją, Anglininkus, Geidžiūnus, Vabalninką, Užubalius, Virškupėnus, Papilį, Kvetkus, Skrebiškį, Suvainiškį, Paliepi, Salamiestį, Antašavą ir Kupreliški. Iš viso surinkta apie 95 val. tarminių įrašų. Iš ekspedicijose	2015–2017 m.	11296

			surinktos medžiagos atrinkta ir iššifruota apie 13 p. tarminių tekstų. Atlikta pirminė atrinktųjų tekstų (apie 43 p.) analizė. Parengtas ir tarptautinėje konferencijoje perskaitytas pranešimas „Kupiškėnų patarmės ir regioninės tapatybės koreliacija XXI a.“.		
5.	Vilniaus Gedimino technikos universitetas				
5.1.	Svetimžodžių funkcionavimo profesinėje kalboje tyrimas	R. Vladarskienė	Pagal parengtą Svetimžodžių atrankos metodiką iš Vilniaus Gedimino technikos universiteto 2012–2014 m. išleistų vadovėlių, mokslinės ir mokomosios literatūros, baigiamųjų magistro darbų išrinkti 427 svetimžodžiai ir aprašyti pagal parengtą Svetimžodžių aprašą. Iš viso perskaitytas 4391 p. Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje perskaityti 3 pranešimai apie svetimžodžių funkcionavimą profesinėje kalboje. Parengtos 3 mokslinės ir mokomosios literatūros kalbos recenzijos.	2015–2017 m.	11296